

Grote bonte specht nader bekeken

Dick A. Jonkers

Verspreiding

Bovenstaande tekst kan slaan op uiteenlopende benaderingen. Een ervan is het vastleggen van waarnemingen als deze, waardoor een voorlopig beeld ontstaat van de verspreiding in het gebied tussen Vecht en Eem. Het levert een tussenbalans op. Wat het aantal waarnemingen betreft mogen we best tevreden zijn met 497 meldingen in de helft van 2015. Het overgrote deel is echter afkomstig uit het Gooi. Dat er uit Eemland heel weinig komen is te verklaren uit het schaars aanwezige bos, en / of bomen van voldoende omvang. Er is wel voldoende geschikt biotoop in het Vechtplassengebied. Daar komen ze wel degelijk voor, maar dat blijkt niet uit het aantal waarnemingen dat is doorgegeven. Het zijn slechts enkele tientallen plekken, waar ze zijn gesignaleerd. Bewijzen voor een grotere verspreiding zijn er uit de jaren voor 2015. Zo blijkt uit de Atlas van Noord-Hollandse broedvogels (Roobeek 2010), dat ze zich in veel meer kilometerhokken ophouden dan tot toe door onze leden is doorgegeven voor het nu lopende onderzoek. Uit gesprekken met leden kwam naar voren, dat men ze wel waarnam, maar nooit had doorgegeven. Ook zijn er vroegere inventarisaties en oude waarnemingboekjes die het voorkomen bevestigen op nog veel meer plaatsen. Er ligt dus nog een uitdaging te wachten, maar welke leden pikken hem op?

Schadelijke en hinderlijke praktijken

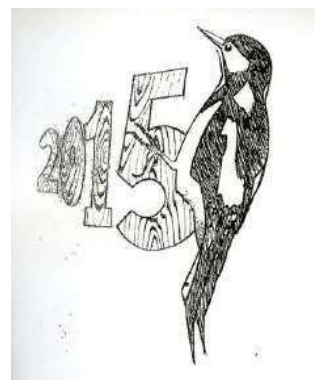
Een andere aanpak is kijken of een grote bonte specht schadelijk kan zijn of overlast veroorzaakt. Jac. P.Thijssse, de vermaarde natuurkenner, schrijft al in het begin van de twintigste eeuw, dat er een grote strijd is geweest over het nut en schade van spechten. Een groot deel ging over de vraag, of de spechten bomen ruïneerden door het uithakken van nestholten. Een op deze wijze bewerkte boom kon, zo werd beweerd, geen geschikt timmerhout meer leveren. Bovendien zouden allerlei zwammen vanuit het spechtenhol de boommassa doorwoekeren. Thijssse weerlegde dit door aan te geven, dat in negen van de tien gevallen was gebleken, dat de boom al met diverse kwalen was behept voordat hij door de vogel als nestplaats werd uitverkoren. In het Gooi had hij eens een alleenstaande linde en ook een hele laan van lindebomen gezien, die door spechten geringeld waren, d.w.z. er waren in dichte rijen rondom de stammen 'duizenden' kleine gaatjes gehakt, waardoor de bomen er zeer

mottig uitzagen. Hij schrijft dat dit natuurlijk ook weer zeer schadelijk is voor hun gezondheid en vraagt zich af waarom de spechten dat doen.

De hiervoor genoemde auteur

vermeld berichten dat het gebeurt uit speelsheid of om insecten op te sporen die er niet zijn. Anderen suggereren volgens hem dat het de spechten te doen is om het zoete sap op te likken dat in de voorzomer vloeit uit de verse boomwonden. Aanzienlijke economische schade, veroorzaakt door de vermelde activiteiten is nooit aangetoond.

In onze huidige samenleving duiken steeds meer gevallen op van 'drummende' spechten op uiteenlopende objecten. Objecten die resoneren zijn altijd in trek geweest.

Spechtensmidse

Archief IVN Nederland

Vroeger, in de tijd van de televisieantennes, kwamen de roffelaars nogal eens op bezoek. Niet alleen daarop werd getrommeld. Ook op los zittende (metalen) strips, dakgoten, houten en metalen scheepsmasten en lichtmasten. Over dit soort objecten kwamen in ons lopende onderzoek uiteenlopende waarnemingen binnen.

Grote bonte specht

Foto: Bertus van den Brink

Er zijn nog geen meldingen over de moeizame relatie die er kan zijn tussen spechten en kleine holenbroeders in nestkasten. Toch is die er wel degelijk. Het komt voor dat nestkastcontroleurs geconfronteerd worden met kasten waarvan de nestvliegaten open zijn gebeiteld, of metalen beschermplaatjes los zijn gehakt. Ook komt het voor, dat gaten in zijanten zijn gemaakt. Dit alles heeft soms als doel dat de grote bonte specht

jongen, of eieren probeert te pakken te krijgen, of een overnachtingsplaats tracht te creëren.

Varia

Grote bonte spechten werden vroeger gehouden als kooivogels. Men vond het gemakkelijk dieren die snel wendden aan het aangeboden voer en in harmonie leefden met de meest verschillende andere kleine vogels waarmee zij samen een kooi bewoonden. Onderling waren zij in zo'n verblijf twistziek en kwam het tot gevechten.

Op een volkstuinencomplex aan de Noodweg in Hilversum werd in de onderzoeksperiode een 'feeder' met pindakaas regelmatig bezocht door twee paren. Daar vonden nogal eens schermutelingen plaats. Soms is aangegeven welk voedsel was genuttigd en hoe vaak dit gebeurde. Tot nu toe is de stand op de menukaart als volgt: grove dennenappels (4), lariksappel (1), pindakaas (13), vetbol (5) noot spec. (1) en onvermeld 63.

Er zijn slechts enkele meldingen van smidsen.

Geraadpleegde literatuur

Robeek, K. 2010. Grote bonte specht in Scharringa, C.J.G., Ruitenbeek, W., & Zomerdijs, P.J. (redactie) Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland/Landschap Noord-Holland: 229

Thijssen, J.P. 1913. Het vogeljaar. Nederlandsche vogels in hun leven geschetst. Tweede druk. W. Versluys, Amsterdam: 86-88.

Korhoenders.

Gerrit Jaspers

Op de Sallandse Heuvelrug gaat het, vertelt het artikel van Wobbe Kijlstra, niet goed met deze prachtige vogels. Al weer een tijd terug heb ik suggesties aan de beheerders daar aangeboden maar er werd niet op gereageerd. Terwijl het toch mogelijk is om daar een goed korhoenderstand te bewerkstelligen. Denk ik.

Ik baseer dat op twee stellingen. De eerste gaat over het groot krijgen van de kuikens die wegens voedselgebrek goeddeels of allemaal het loodje leggen. Als op diverse, goed gekozen plaatsen in het gebied kleine akkers worden aangelegd met veel ruige mest dan komt daar veel voedsel beschikbaar. De plaatsen wel beschermen tegen roofdieren uiteraard.

De tweede is het probleem van te weinig dieren en importen uit Zweden die niet op tijd baltzen en dus de weinige hennen niet bevruchten. Zowel in België als in Brabant zijn/waren fokkers van korren die echt tientallen dieren per jaar grootbrachten. In Duitsland idem dito en je ziet

daar op diverse plaatsen korhoenders in grote rennen die daar goed gedijen. Zelfs in dieren-tuinen! Waarom daar geen dieren halen vraag ik me dan af.

Waarom dan niet zelf gaan fokken met een deel ervan en deze dieren goed laten gewennen in het leefgebied?

Kortom, het moet kunnen en datzelfde geldt voor de Hoge Veluwe waar de herintroductie ook bepaald niet goed verloopt. Of al is verlopen? Het moet toch mogelijk zijn om een van de weinige wilde hoenders die we in ons land (nog) hebben, hier een goed leefgebied te bieden en ons de kans geven soms zo'n prachtige vogel te zien te krijgen. Het zou toch fantastisch zijn om koude aprilvorms vanuit een observatiepunt de machtige baltsrituelen weer te kunnen zien en te horen.

Wat was het vroeger mooi in het Gooi en wat heb ik kou geleden, maar het was het meer dan waard!